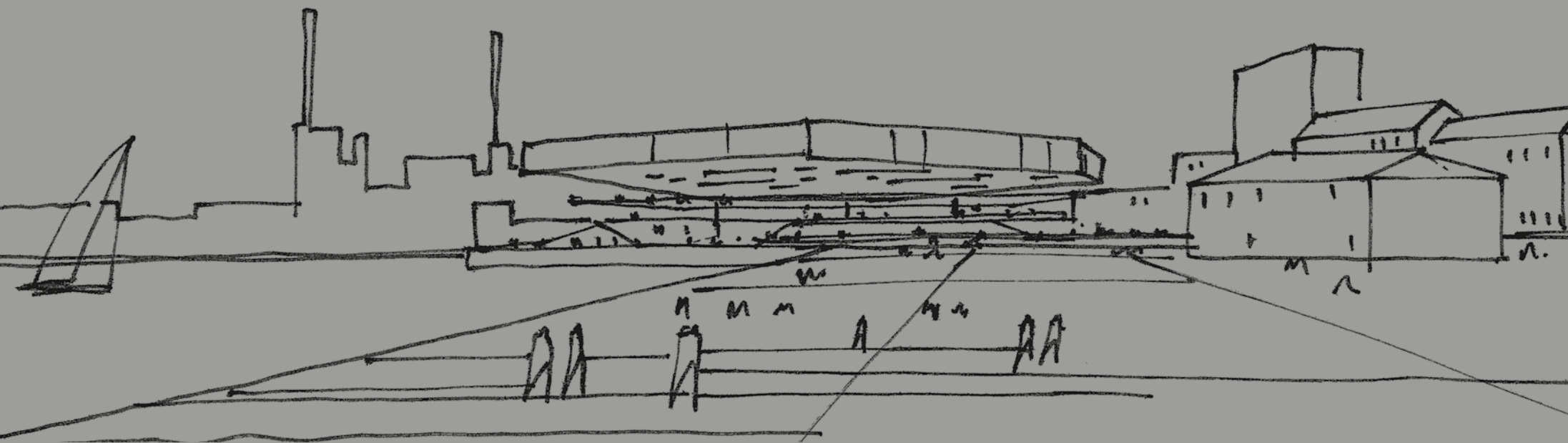

DOKKI OG HAVNEBYRUM

Dokk1 og havneområdet er mere end blot en bygning og en plads – det er et nyt sted i byen.

DOKK1 OG DE NYE HAVNEBYRUM

AKTØRER I PROJEKTET

Arkitektfirmaet schmidt hammer lassen architects er arkitekt og totalrådgiver på projektet og har tilknyttet Arkitekt Kristine Jensens Tegnastue og Alectia A/S som underrådgivere. Rambøll Danmark er bygherrerådgiver på projektet.

PROJEKTETS AFSLUTNING

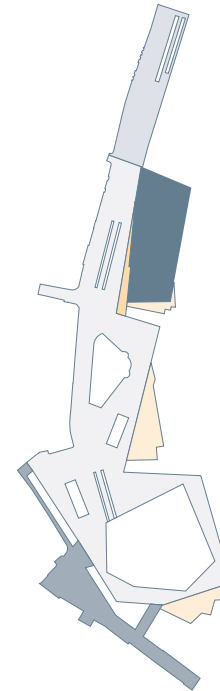
Dokk1 og parkeringsanlægget tages i brug juni 2015, mens havnepladserne bliver færdige i løbet af 2016. Det sidste belægningsarbejde omkring letbanen bliver afsluttet i 2017.

Dokk1 og de nye havnebyrum er del af projektet Urban Mediaspace Aarhus, som er Aarhus Kommunes største anlægsprojekt nogensinde. Projektets formål er at omdanne Aarhus inderhavn fra industri- og færgehavn til byrum. Projektet skaber sammenhæng mellem byen og vandet og får stor indflydelse på havneområdet og byens liv. Området ligger centralt i forhold til Aarhus midtby, Domkirken, gågaden og å-miljøet.

Urban Mediaspace Aarhus inkluderer Dokk1 – det centrale bibliotek og Borgerservice i Aarhus, et fuldautomatisk p-anlæg med 1000 pladser, tre nye havnebyrum, omlægning af infrastrukturen i området, forberedelser til letbanen, frilægning af sidste stykke af Aarhus Å samt klimasikring af midtbyen.

De nye pladser og opholdsrum, Dokk1 samt omlægningen af trafikken gør området til et mangfoldigt og aktivt byrum med mange anvendelsesmuligheder.

Projektet gennemføres i partnerskab med Realdania og Realdania Byg, der indgår i etablering af havnepladserne og det automatiske p-anlæg.

- Byens Gulv, standard: 8.750 m²
- Havnepladsen: 11.000 m²
- Opholdsniveauer: 6.050 m²
- Siddedelement: 970 m²
- Byens Gulv special: 58.000 m²
- Byens Kontekst, incl. broer: 9.210 m²

- » Bygningens bruttoetageareal: 28.000 m²
- » Areal til bibliotek og Borgerservice: ca. 17.500 m²
- » Areal til udlejning: 10.500 m²
- » Areal til ankomstcenter: 500 m²
- » Arealer til teknik og depot m.v.: 4000 m²
- » Kælder: Volumen med plads til automatisk p-anlæg med 1000 biler
- » Overdækket udeareal under bygningen: 10.500 m²
- » Antal forventede daglige besøgende: 3500 personer
- » Antal p-pladser: 1000 stk.
- » Antal cykelparkeringspladser: 500 stk.
- » Anlægssum: Ca. 2 mia. kr.

BYGREB

Hængslet er det udtryk, som bedst beskriver visionen i det samlede bygreb. Med Dokk1 som et markant omdrejningspunkt formidles byens mange retninger. Tagskivens udtryksfulde, dynamiske, svævende form er inspireret af rotationen i dette retningsløse byrum.

Sammenkoblingen mellem bymidten og havnen er afgørende. Den skabes ved, at promenaden langs åen fortsætter rundt om Dokk1 og ud på havnepladserne.

Ved åens udmundning etableres et stort trappeanlæg af opholdsplateauer helt ned til vandet, så der opstår en ny vibrerende bypuls på dette sted.

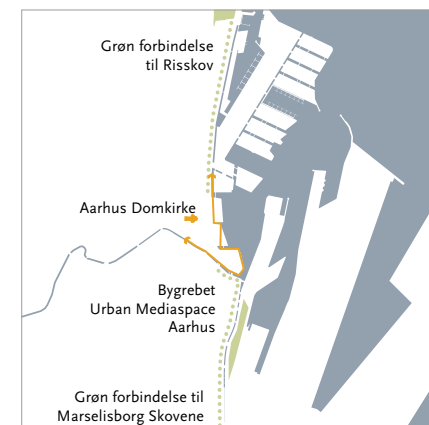
Bygrebets store gennemgående pladsdannelse henover kystvejsstrækningen anlægges som en stor flade – byens gulv – der giver en visuel sammenhængende belægning fra byfront over vej, letbanespor og helt frem til vandkanten.

De nye havnepladser skaber mulighed for helt nye aktiviteter, og byens kant – bygningsrækken langs Kystvejen – får her en direkte forbindelse til vandet.

De nye havnebyrum er rummelige og alsidige byrum, som er struktureret omkring ideen om tre pladser i én, hvor de tre pladsdannelse har forskellig karakter og opfordrer til forskellig brug.

Helhedsplanen til Aarhus' nye havnebyfront og Dokk1 er baseret på byens landskabelige beliggenhed: terrænet, der strækker sig fra søerne i vest med åen frem til bugten i øst og med skovene i nord og syd.

Helhedsplanens bygreb med havnepladser og Dokk1 sammenfatter forbindelsen mellem åen og bugten.

HVAD ER DOKK1?

Dokk1 er det centrale bibliotek og Borger-service i Aarhus. I Dokk1 udfolder vi fremtidens bibliotek, og det er således både en udflytning, en udvidelse og en udvikling af det tidligere hovedbibliotek i Mølleparken.

Dokk1 tilbyder mangfoldige faciliteter til sociale aktiviteter, foreningsliv og netværk. Med sine projektrum, studierum, medier, café, undervisningslokaler, sale, aktivitets- og forvandlingsrum og ikke mindst uformelle opholdssteder er bygningen et fleksibelt og dynamisk fristed for alle, som ønsker viden, inspiration og personlig vækst. Et åbent og tilgængeligt læringsmiljø, der fremmer demokrati og fællesskab.

Dokk1 giver adgang til differentieret viden og de nyeste medietilbud samt rum til såvel fordybelse som aktiviteter og udfoldelse.

HUSETS NAVN

I efteråret 2012 igangsatte vi en proces for at finde det endelige navn til huset.

Hundredvis af borgere, samarbejdspartnere og medarbejdere bidrog med forslag til navne. På baggrund af 1250 forslag valgte dommerkomitéen navnet Dokk1. Dommerkomitéen lagde blandt andet vægt på, at Dokk1 er et navn, der placerer bygningen i byen og sætter tanker i gang.

”Det giver associationer til havnen og livet dér. Samtidig peger navnet fremad og er et sted, der kan lade os op [dock it] og sætter os i forbindelse med omverden.

Det er desuden både folkeligt, mundret og skarpt på én gang”.

Det kan godt forvirre lidt, at navnet kan udtales på forskellige måder: [dokken], [dok én], [dok ét]. Som et ægte demokratisk hus er alle udtalemåder rigtige. Til gengæld er der kun én stavemåde: Dokk1.

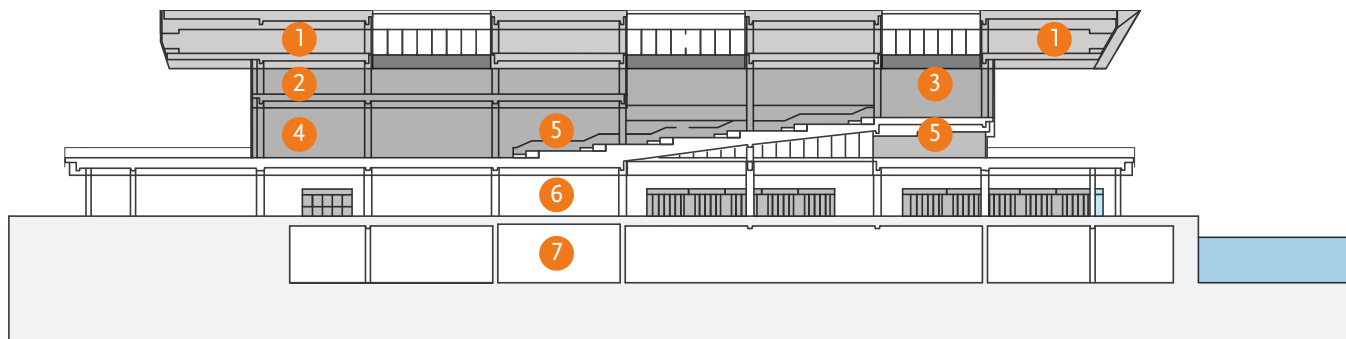
ARKITEKTUR OG UDTRYK

Dokk1 er ikke bare en bygning. Det er et sted for udveksling af viden og muligheder, et kulturelt mødested, der ændrer opfattelsen ikke bare af Europaplads og havnen, men af hele byen.

Åbenhed og kontakt til byen 360 grader rundt er de ord, som bedst beskriver det arkitektoniske design for Dokk1. Husets helt åbne facade skaber en bevidst sammenbinding mellem ude og inde og sikrer sammenhæng med omgivelserne – det moderne byliv, den historiske bykerne, den industrielle havn, vandets store, åbne flade og horisonten.

Europaplads strækker sig ind under bygningen, og der opstår et overdækket, udendørs ankomst- og transitområde med en helt speciel karakter. Her mødes rejsende på en dynamisk og lys plads med åbne facader til åen, vandet, byen og de nye havnepladser.

Store, skulpturelle trapper forbinder niveauet ovenover med promenaden langs åen og havnen og skaber en fysisk forbindelse mellem bygningen og byen. Samtidig giver adgangen til det udendørs areal på niveau 1 mulighed for at komme op i højden, hvor man virkelig kan opleve udsigten til det store havnebyrum og horisonten.

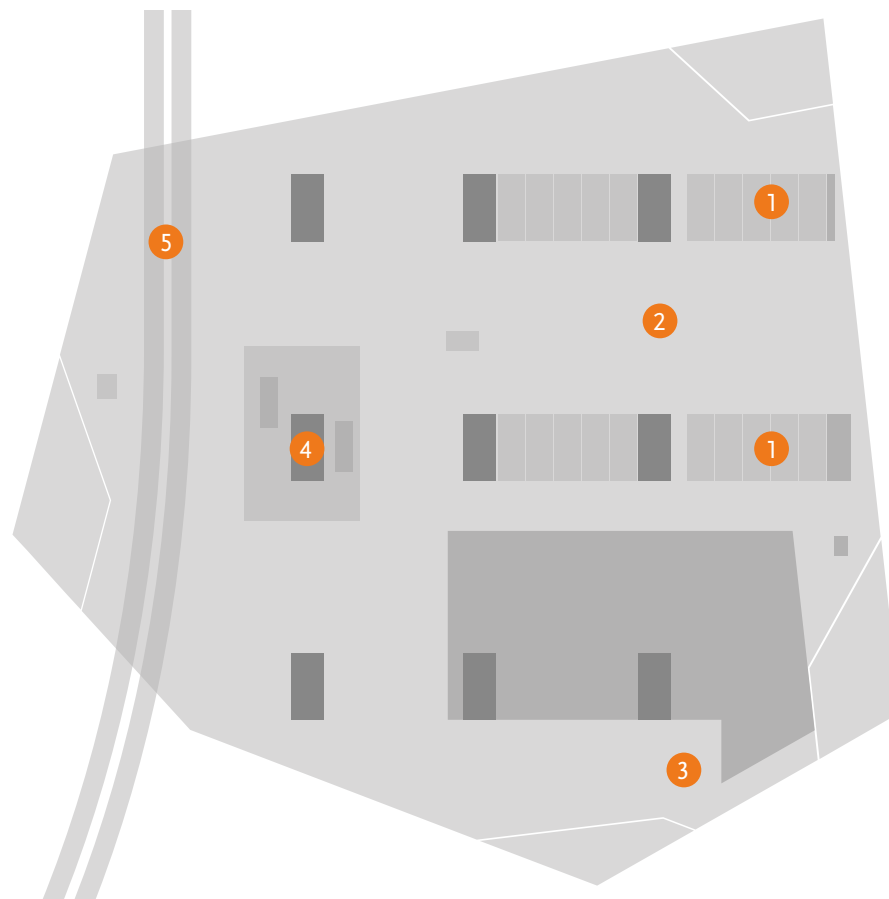

Dokk1 er et åbent demokratisk rum i byen
– et sted for alle.

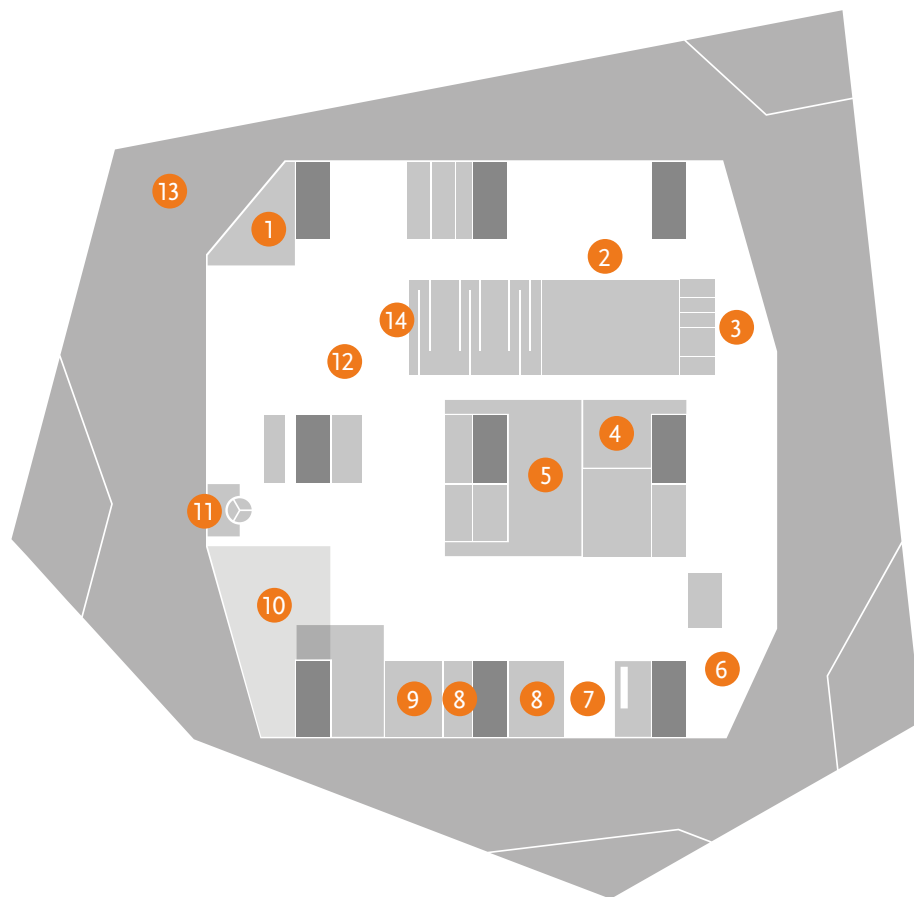
TVÆRSNIT

1. Udlejningsareal
2. Administration
3. Familier og børn
4. Borgerservice
5. Medieareal
6. Byens gulv og parkeringselevaterer
7. Automatisk parkeringssystem

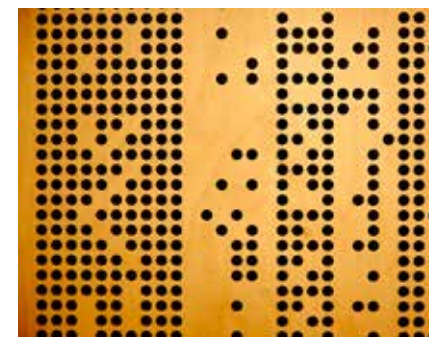
NIVEAU 0

1. Automatisk p-anlæg
2. Magic Mushrooms
3. Varegård
4. Elevator og rulletrappe
5. Letbane

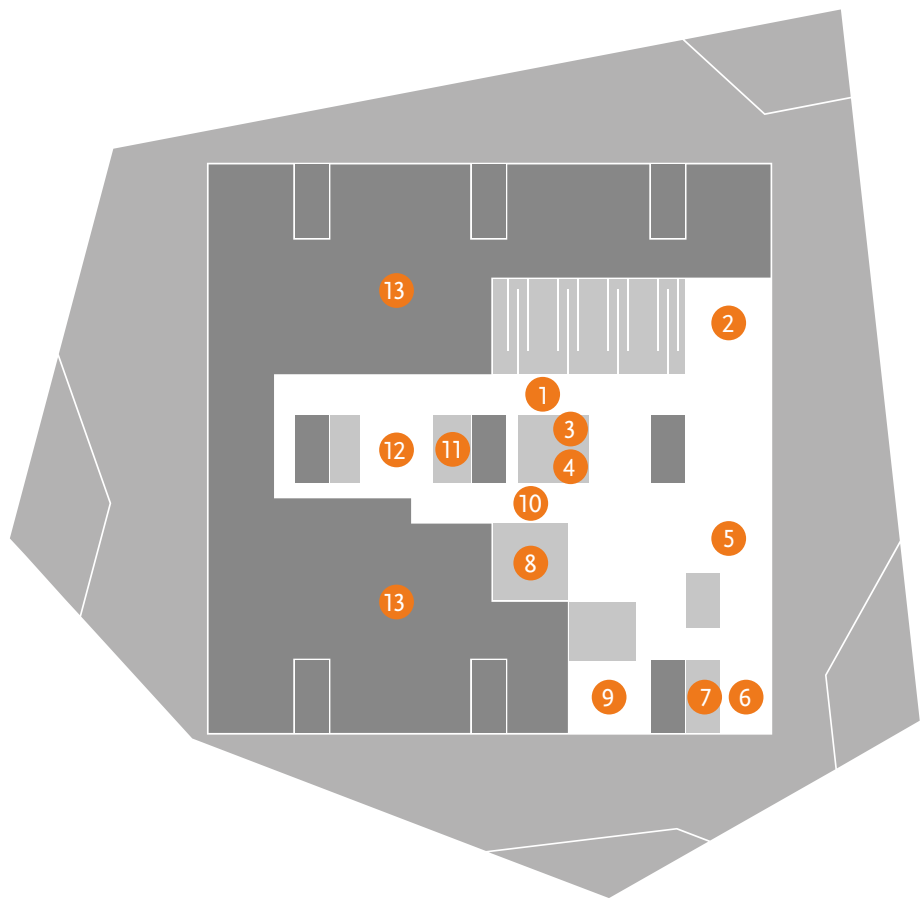

NIVEAU 01

1. Læsesal
2. Faglitteratur
3. Studierum
4. Lille sal
5. Store sal
6. Dagligstuen
7. Café
8. Mødelokale
9. Undervisningslokale
10. Borgerservice
11. Hovedindgang
12. Skønlitteratur
13. Legepladsen Kloden
14. Rampen

Et udpluk af husets mange materialer ►

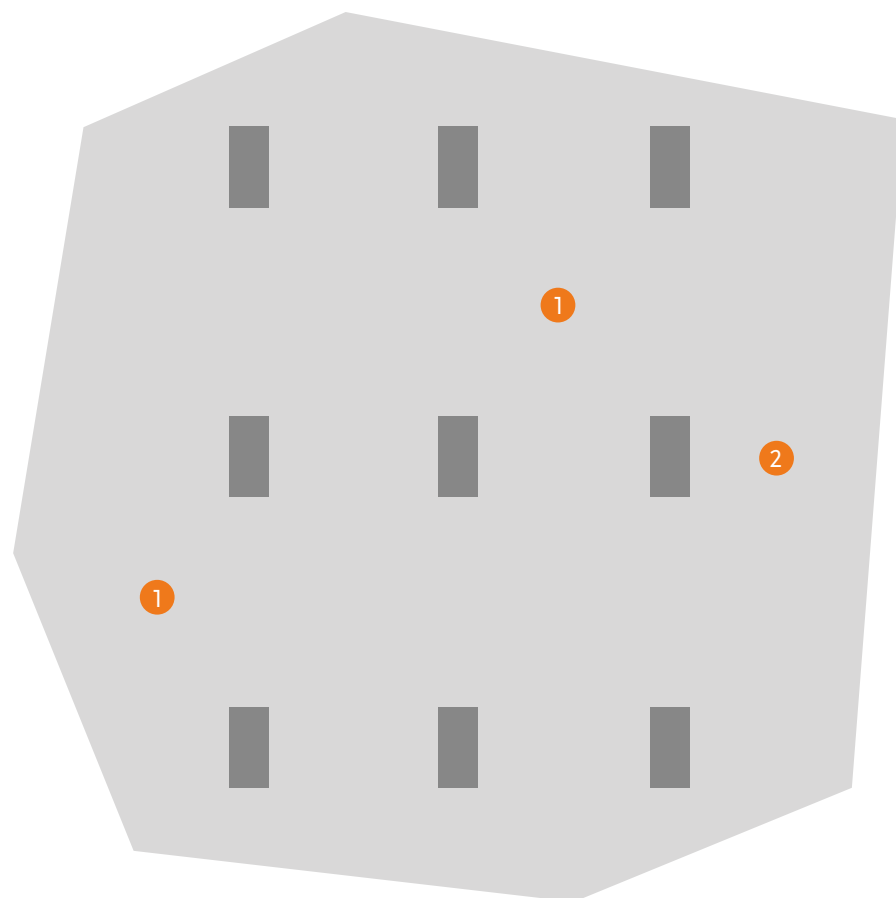

NIVEAU 02

1. Læsepladser
2. Gongen
3. Spiserum
4. Ammerum
5. Scenetrappen
6. Pusterummet
7. Børnelab
8. Æsken
9. 0-3 år
10. Gaminggaden
11. Tweens-lab
12. Makerspace
13. Administration

Nogle af husets mange vinkler ►

NIVEAU 03

1. Udlejningsområde
2. Kantine for medarbejdere

Den manglekantede tagskive er et markant arkitektonisk element ved Dokk1. Tagskiven er dækket af strækmetal og kommer dermed til at danne kontrast til husets store glasfacader. ►

LEGEPLADS

FAKTA

- » Sallingfondene har doneret syv millioner kroner til opførelsen af legepladsen.
- » Den danske virksomhed Monstrum står bag designet og udførelsen af legepladsen.
- » I udformningen af legepladsen er der lagt vægt på at give børn med særlige behov eller handicap mulighed for at være en del af legen.

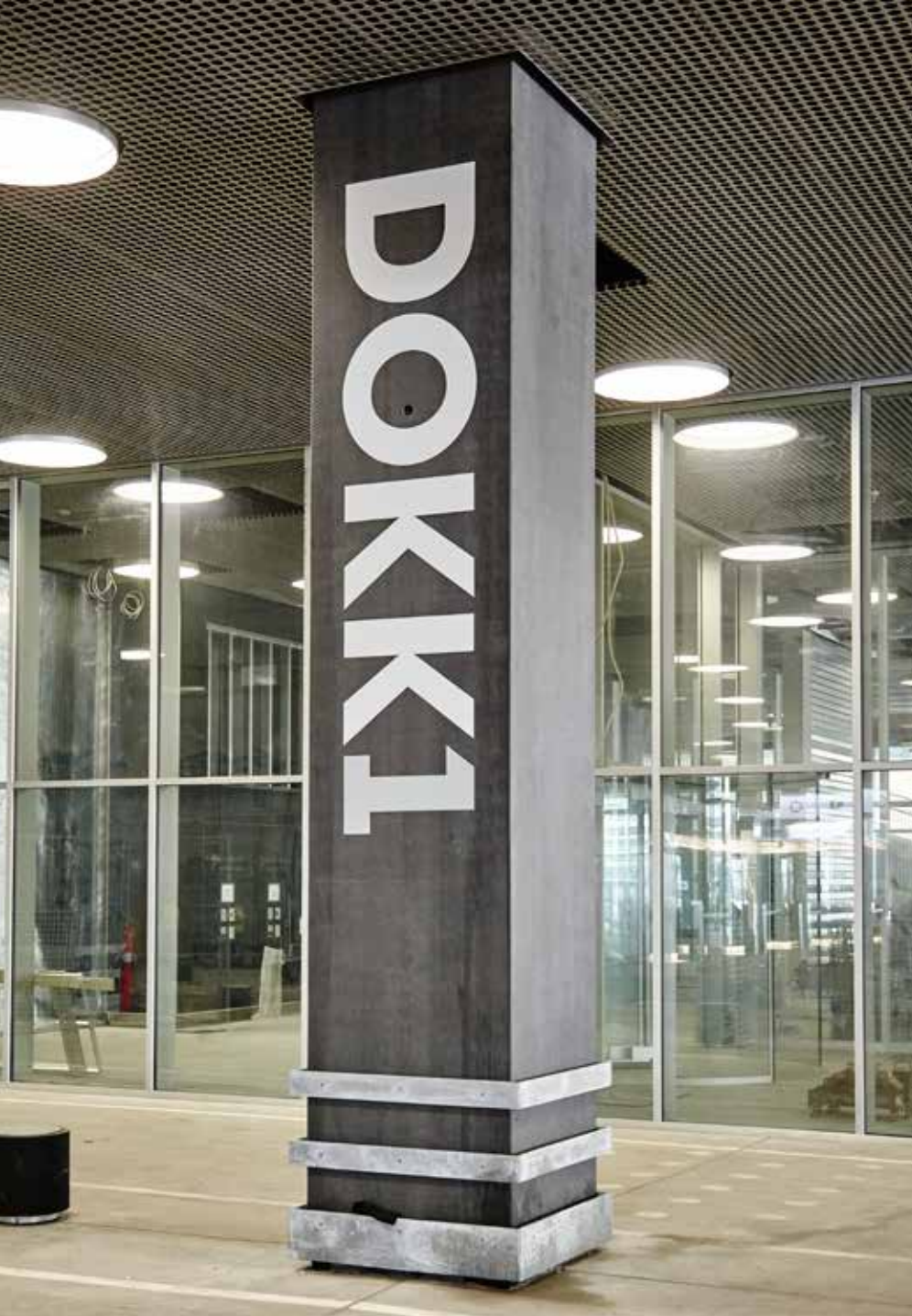
Kloden er Dokk1's førsteklasses legeplads i første sals højde. Legepladsen er opført på det store, udendørs dæk, der omkranser Dokk1 syv meter over jorden.

På dækket møder du Bjørnen, Havørnen, Den kinesiske drage og Aben – når du altså ikke lige springer fra isflage til isflage

Legepladsen består af fem primære legeområder, som hver repræsenterer en verdensdel, og som tilbyder forskellige legemuligheder. På denne måde får man forskellige legeoplevelser, alt efter i hvilken retning man leger.

De fem områder er forbundet af en jordomrejse rundt om huset, der er markeret i dækket og krydret med fortællinger og sjove facts.

Legepladsen er målrettet hele familien som et sted, hvor børn og voksne kan lege sammen.

KERNEVÆRDIER

Med mennesket i centrum skal Dokk1 være byens hjerte for viden og kultur. Gennem en inddragelsesproces med deltagelse af borgere, brugere, netværk, medarbejdere og politikere er der udviklet syv kerneværdier for Dokk1:

- » Borgeren som udgangspunkt
- » Livslang læring og fællesskab
- » Mangfoldighed, samarbejde og netværk
- » Oplevelser og kultur
- » Brobygger mellem borger, teknologi og viden
- » Fleksibel og professionel organisation
- » Bæredygtigt ikon for Aarhus

De syv kerneværdier er vedtaget af Aarhus Byråd.

AUTOMATISK PARKERINGSANLÆG

Et innovativt, fuldautomatisk p-anlæg med 1.000 pladser er en væsentlig del af Dokk1. Her afleverer man sin bil i en lys og imødekomende terminal med udsigt over havet, hvorefter teknikken tager over og løfter bilen ned på en hylde i det underjordiske lager. Det at parkere skal være en arkitektonisk gennemtænkt kvalitetsoplevelse. Med sin fuldautomatiske løsning bliver p-anlægget det mest avancerede og Europas største automatiske p-anlæg.

Parkeringsterminalerne, hvor man afleverer og henter sin bil, udgør en integreret del af pladsen under bygningen. Her ligger de som lette og gennemsigtige glasbokse på en rambla, der løber ned mod vandet. Man sætter bilen i en boks, og den forsvinder ned i jorden.

Herefter kan man bevæge sig op i bygningen, eller man kan bare fortsætte ud i byen. Når man henter bilen, leveres den igen på overfladen.

Det automatiske p-anlæg er en investering i byliv og livskvalitet i Aarhus. Det erstatter en masse overfladeparkering på gader og pladser, så byens borgere får mere plads til at udfolde sig. Anlægget skal være inspiration til, hvordan man kan skabe parkeringsløsninger, der er velintegrerede i byen og en kvalitetsoplevelse for brugerne.

FAKTA

- » P-anlægget er opført i partnerskab mellem Aarhus Kommune og Realdania Byg.
- » Ved færdiggørelsen af anlægget har Realdania Byg overtaget ejerskabet.
- » Securitas står for den daglige drift af anlægget.
- » Anlægget er leveret af det tyske firma Lödige Systems GmbH.

◀ Foto: Susanne Eeg / Realdania Byg

DOMKIRKEAKSEN /
HACK KAMPMANNS PLADS NORD /
HAVNEPLADSEN SYD

Den arkitektoniske og rumlige oplevelse omkring vandindskæringen i Domkirkeaksen, Hack Kampmanns Plads og Havnepladsen er områdets særlige kvalitet. Fra Skolegyde kan udsigten til vandet og Aarhus Bugt nydes. Pladserne folder sig ud – i forskellige belægningsarter som en invitation til at udnytte de nye havnebyrums alsidige muligheder for aktiviteter, bevægelse, leg og ophold.

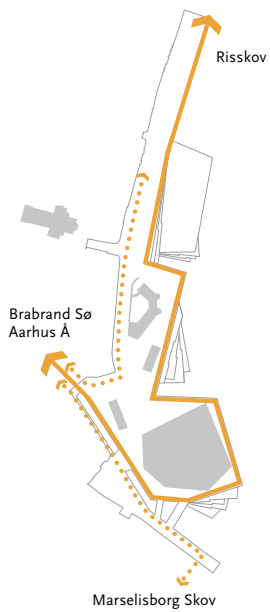
HAVNEPLADSER OG BYRUM – ARKITEKTUR OG UDTRYK

Den nye havnebyfront er byens adgang til nye oplevelser af bugten, havnen og vandet. De centrale havnebyrum strækker sig fra Aarhus Å og Mindet til Nørre-port-krydset og afgrænses af byfronten langs Kystvejsstrækningen. Bygrebets store, gennemgående pladsdannelse henover Kystvejen anlægges som en stor flade – byens gulv – der giver en visuel sammenhængende belægning fra byfront over vej, nye letbanespor og helt frem til vandkanten.

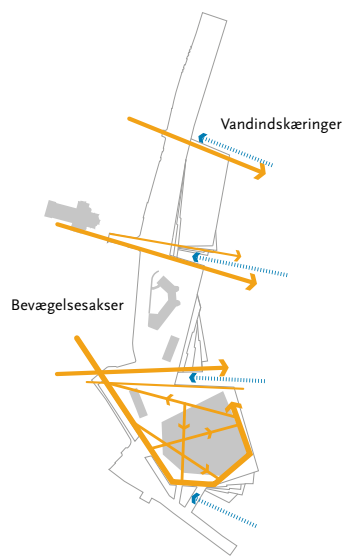
Der opstår tre pladser med hver deres karakter og funktion: det dynamiske transitrum Europaplads, der glider ind under Dokk1, opholdsrummet Hack Kampmanns Plads ved Toldboden med plads til de historiske bygninger og sidst, men ikke mindst aktivitetsrummet Havnepladsen med en selvstændig asfaltflade til alle situationer og events. Store opholdsniveauer breder sig ud i forskydninger mod vandet, så der etableres store plateauer mod syd. Ved opholdsniveauerne kan man på bare fødder komme helt ned til og ud i vandet.

De nye pladser skaber et levende og aktivt område, som består af smukke, robuste og stemningsfulde byrum og havnepladser, der tilbyder mangfoldige muligheder for ophold, oplevelser og leg.

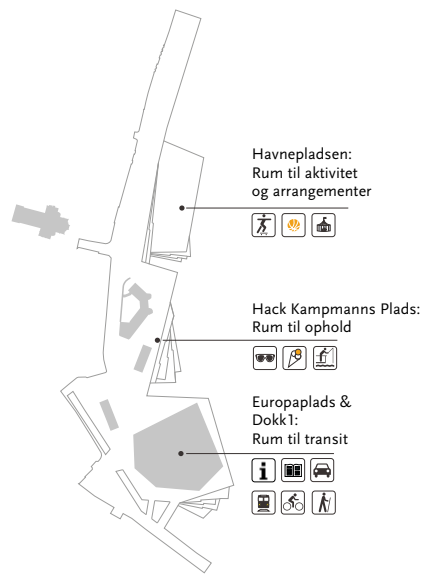
BYGREBET PÅ LANGS

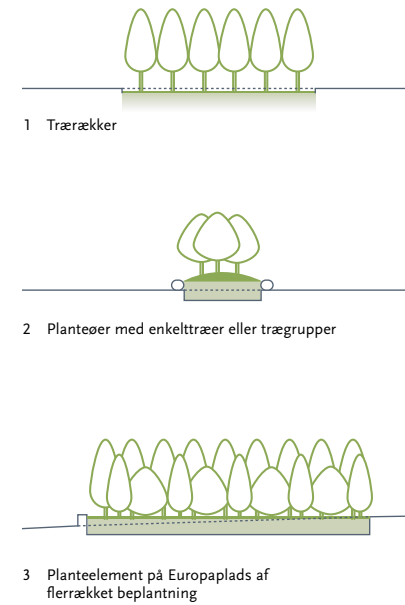
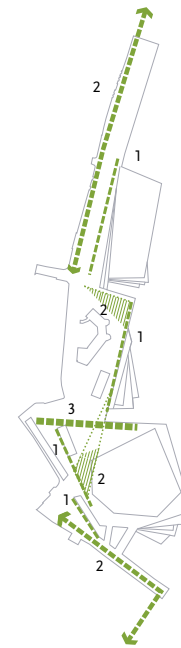
BYGREBET PÅ TVÆRS

3 PLADSER I ÉN

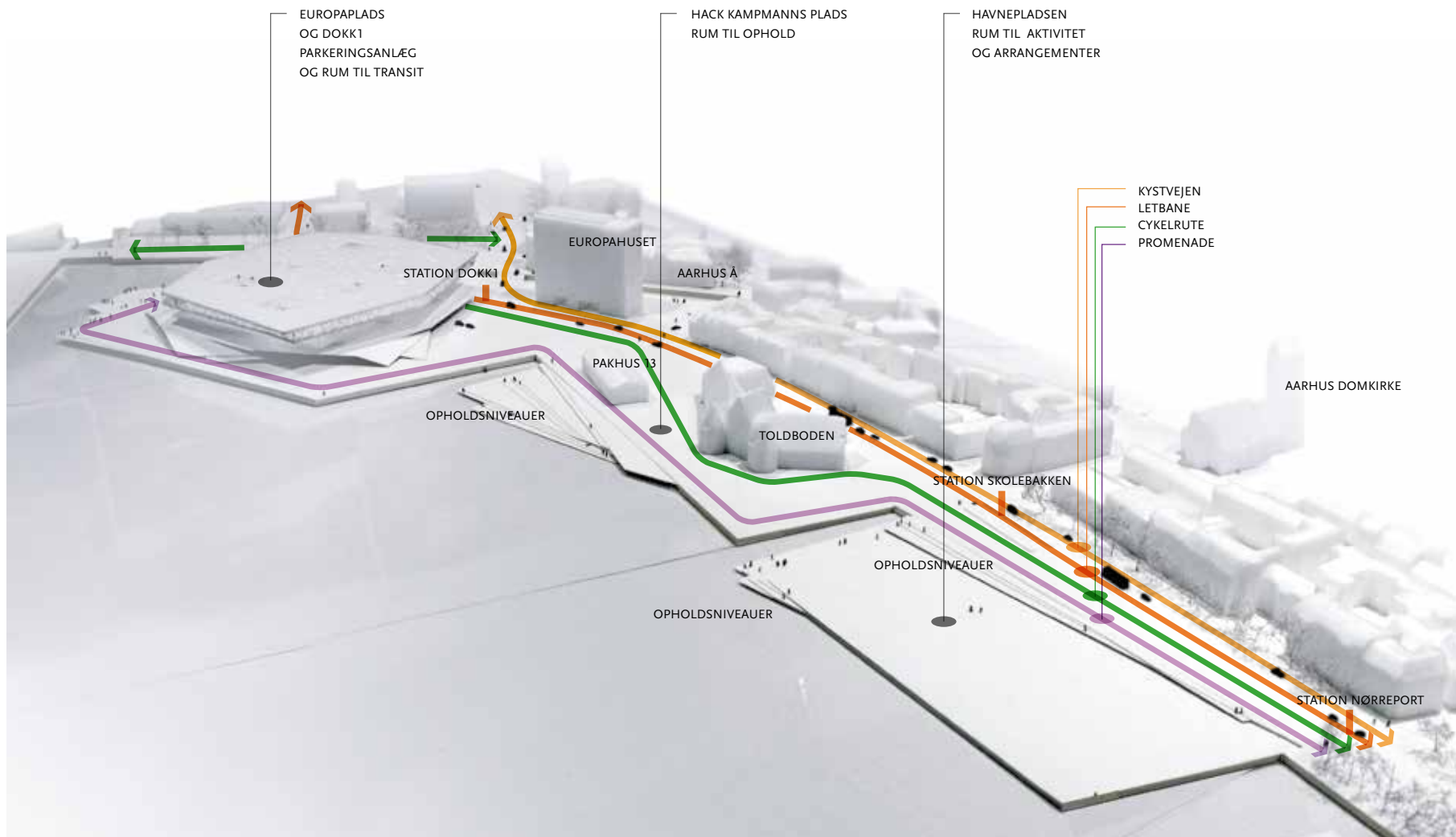

BEPLANTNING

Bygrebet tager fat i områdets overordnede bevægelsesretninger fra by til vand – på langs og på tværs.

Tre pladser i én – ét bygreb med forskellige rumligheder og karakterer, der giver alsidige muligheder for ophold og aktivitet.

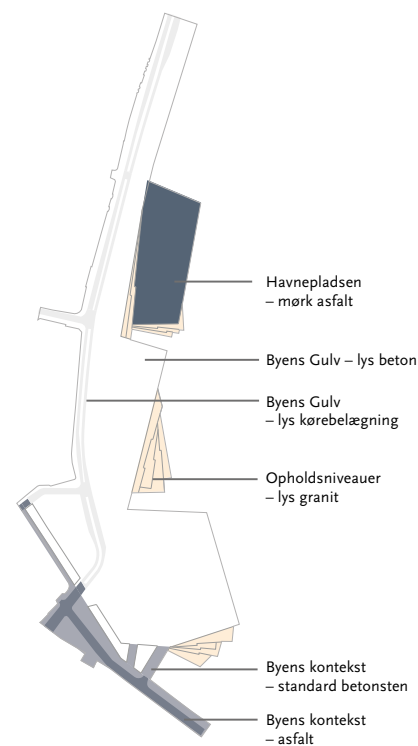
HAVNEPLADSEN

HAVNEPLADSEN

Den nye havneplads er en stor, fleksibel og åben aktivitetsplads med en belægning, som opfordrer til leg og spil. Pladsens østside er afgrænset af en stor siddetrappe, som kan udnyttes som tilskuerpladser og opholdssted. Opholdsniveauerne afsluttes af en flydebro, som gør det muligt at komme i land fra kajak, kano eller robåd.

Havnepladsen indrettes til forskellige formål henover året. Den skaber rum til både den daglige, uorganiserede aktivitet som for eksempel street skating, gøgl og boldspil, til særlige sæsonaktiviteter som strandbar eller julemarked og til de helt store events som for eksempel koncerter, markedspladser eller turneringer.

BELÆGNINGER

Belægningerne i de nye byrum og havnepladser sammenfatter det store havnebyrum i ét greb. Det er store, lyse betonflader på Byens Gulv, indbydende lys granit på opholdsniveauerne og mørk asfalt på Havnepladsen. Belægningernes grafiske og taktile bearbejdning, skaber en poetisk og foranderlig graduering mellem det lyse og det mørke, mellem refleksion og skyggevirkning. Projektets belægninger spænder således mellem sort og hvid, mellem fast og flydende.

GONGEN

KUNST

Der er afsat et beløb, der svarer til 1% af byggesummen, til kunstnerisk udsmykning af byggeriet – såvel indendørs i Dokk1 som uden for på de omkringliggende pladser. Beløbet udgør cirka 17 millioner kroner.

Succeskriterierne for den kunstneriske udsmykning er:

- » Kunsten skal integreres i projektet. Den skal aktivere og supplere husets og pladsernes arkitektur på en inddragende og overraskende måde.
- » Kunsten skal have et så højt niveau, at den i sig selv tiltrækker besøgende.
- » Kunsten skal afspejle samtidskunst af høj kvalitet.

Sammen med byggeriets arkitekter er der udpeget et antal steder i projektet, hvor man med fordel kan integrere kunst.

I samarbejde med Aarhus Kommunes Billedkunstudvalg har vi gennemført en række udbud, hvor kunstnere har kunnet byde ind på de forskellige opgaver.

GONGEN

Gongen af Kirstine Roepstorff er en 7,5 meter lang rørklokke, der hænger i ovenlyset oven for medierampen. Fra fødeafdelingen på Aarhus Universitetshospital kan nybagte forældre aktivere en slåarm, der er monteret på Gongen. Lyden fra Gongen kan høres i området omkring rampen.

MAGIC MUSHROOMS

Magic Mushrooms af kunstnerparret Elmgreen & Dragset er et stort værk, der udsmykker undersiden af rampen på niveau 0. Værket har form af en omvendt storby. Man kan opleve værket, når man bevæger sig ind under huset.

POSEIDON

Poseidon af kunstnergruppen A Kassen er et udendørs bronzeskulptur til det nye havnebyrum. Tilblivelsesprocessen består i at hælde flydende bronze i havnebassinet. Bronzen stivner i en uforudsigelig form – en dynamisk og abstrakt skulptur.

KLIMASIKRING

For at beskytte midtbyen omkring Aarhus Å mod fremtidige oversvømmelser fra havet er der indarbejdet klimasikring i projektet. Klimatilpasningen består dels af et sluse- og pumpeanlæg ved munden af Aarhus Å og dels af en højvandsbarriere på strækningen fra Dokk1 til Skolegyde.

Ved normale vandstande er slusen åben. Ved forhøjet vandstand kan sluseportene lukkes og forhindre vandet fra bugten i at løbe ind i åen og oversvømme midtbyen. Samtidig sørger indbyggede pumper for, at åens vand bliver pumpet ud i havnebassinet, så åen ikke løber over sine bredder ned gennem byen.

Højvandsbarrieren består i at Dokk1 og den trafikale korridor mellem Europaplads og Skolegyde (letbanespor og vejforløb) er hævet til kote 2,5. Det betyder, at området – og dermed hele midtbyen – er sikret mod vandstigninger på op til 2,5 meter over normal vandstand.

TILGÆNGELIGHED

Fri og lige adgang for alle er nøgleord i projektet. Vi har derfor udarbejdet designprincipper og -løsninger med dette for øje.

Både indendørs i Dokk1, uden for på pladserne og i forhold til p-anlægget har vi arbejdet med tilgængelige ruter, adgangsforhold, wayfinding, bevægelsesforløb, beplantning, sikkerhed, funktionelle hjælpemidler, hvilestationer, belysning m.m.

Under hele projektet har vi haft tilknyttet en tilgængelighedskonsulent, der løbende har gransket projektet og har rådgivet os vedrørende løsninger og muligheder.

Vi har haft særligt fokus på syns- og hørehæmmede, kørestolsbrugere, gangbesværede, allergikere, ordblinde samt personer med nedsat kognitiv funktionsevne.

Det er Aarhus Kommunes mål at sikre tilgængelighed, både i traditionel fysisk forstand og i forhold til adgangen til information.

BÆREDYGTIGHED

For at sikre fokus på bæredygtighed og miljø har vi i hele projektforsløbet haft miljørigtig projektering som arbejds metode. Vores mål har været at nedbringe energiforbruget både i anlægsfasen og i driftsfasen, at genanvende eksisterende materiale, benytte naturprodukter og værne om det eksisterende miljø i området.

Dokk1 er opført som lavenergibygningsklasse 2015. Både i formgivning og i valget af tekniske løsninger er der fokus på bæredygtige tiltag. Et stort solcelleanlæg på taget af Dokk1 bidrager til energioptimeringen, og da bygningen er placeret på havnefronten, har vi valgt havvandskøling for at reducere energiforbruget.

Bygningens kompakte form betyder, at overfladearealet og dermed varmetabet reduceres. Etagernes størrelse og indbyrdes placering er designet, så der opnås naturlige skyggeeffekter, der minimerer ressourceforbruget.

BRUGER- INDDRAGELSE

Kun ved at involvere de kommende brugere og byens aktører kan vi skabe nye havnebyrum og et hus for borgerne, der også lever om 100 år.

Med afsæt i Aarhusmodellen for borgerinddragelse har projektet taget udgangspunkt i borgernes brug, ideer og ønsker, så de bliver synlige gennem udviklingsprocessen og i det endelige projekt.

Borgere, netværk, medarbejdere og samarbejdspartnere er alle essentielle brugere af Dokk1 og de nye havnebyrum. Med udgangspunkt i brugerne er projektet blevet styrket gennem løbende inddragelsesprocesser.

Når vi inddraget, har det været helt afgørende, at spillerummet for indflydelse har været tydeligt, og at processerne er foregået på tidspunkter i processen, hvor der har været en reel mulighed for at påvirke projektet.

Dokk1 og de nye havnebyrum skal være et unikt sted for samarbejde – i udviklingen, i byggeprocessen, og når projektet står færdigt.

DOKK1 OG HAVNEBYRUM

Aarhus Kommune 2015

ISBN: 978-87-89860-13-8

Læs mere om projektet på www.urbanmediaspace.dk
Har du spørgsmål eller kommentarer kan du kontakte
projektsekretariatet på:
urbanmediaspace@aarhus.dk eller telefon 8940 9315.

Planer, skitser og visualiseringer: schmidt hammer lassen
architects og Arkitekt Kristine Jensens Tegnestue

Layout: ITK Design

Tryk:

Dansk

ISBN: 978-87-89860-13-8